

11.6.2019

Sopimus vuoden 2017 eläkeuudistuksen jatkoneuvotteluihin liittyvistä asioista

1. Johdanto

Tämä työmarkkinoiden keskusjärjestöjen sopimus on järjestöjen ehdotus valtiovallalle ja erälle muille toimijoille säädösmuutosten ja selvitysten tekemisestä sekä toiminnan kehittämistä. Sopimus perustuu osin vuoden 2017 eläkesopimuksessa (26.9.2014) so- vittuihin jatkoneuvotteluihin.

Järjestöt katsovat, että sopimuksen mukaisilla toimilla tuetaan vuoden 2017 eläkeuudis- tukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Toimenpiteet tukevat maan hallituksen tavoitetta työllisyyden vahvistumisesta noin 60 000 henkilöllä.

Säädösmuutosehdotukset tulee järjestöjen mielestä valmistella kolmikantaisesti ja sää- dösmuutokset tulevat voimaan mahdollisimman pian. Lainvalmistelun lähtökohtana on, ettei tässä yhteydessä valmistella muita tämän sopimuksen linjauksiin liittymättömiä muutoksia.

Eläkesäädösmuutokset koskevat kaikkia työeläkelakeja.

2. Etuusmuutokset

Lapseneläkkeen pääteikä tarkistetaan 20 vuoteen. Leskeneläke muutetaan määräai- kaiseksi siten, että sitä maksetaan leskelle 10 vuotta, kuitenkin vähintään siihen saakka, kun nuorin lapseneläkkeeseen oikeutetuista täyttää 18 vuotta. Leskeneläke maksetaan yhteistaloudessa asuville avopuolisoille, jos he ovat asuneet yhdessä vähintään 5 vuotta ja heillä on yhteinen alaikäinen lapsi. Tätä leskeneläkettä maksetaan siihen saakka, kun- nes lapsi täyttää 18 vuotta. Lesken osuus maksetaan lapselle, jos leskeneläkkeen saajaa ei ole. Tällä ei ole vaikutusta muun sosiaalivakuutuksen etuuksien määrääntymiseen. Les- keneläkkeen vähentämistä ei muuteta. Muutokset koskevat vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneitä. Yksityiskohdat ratkaistaan lakiesityksen valmisteluvaiheessa.

Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja nostetaan vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä yhdellä vuodella 62 vuoteen (katso myös liite ” Työmarkkinakeskusjärjestö- jen työvoimapolitiittisia ehdotuksia hallitusohjelmaneuvottelijoille”). Samalla työvoima- palvelujen resursseja lisätään ja kohdennetaan työttömyyden alkuvaiheessa myös ikääntyneille. Työurasopimuksessa (22.3.2012) sovitut ja muut ikääntyneiden työttö- myysturvaan ja palveluihin liittyvät erityisehdot säilyvät ennallaan.

Työnantajan omavastuu lisäpäivämenosta muuttuu siten, että pääteikä nousee lisäpäi- vien alaikärajan nousua vastaavasti. Vuoden 2017 eläkeuudistuksessa sovitun alimman eläkeiän ikärajojen nostamisen seurauksena työttömyysturvan ja sairausvakuutuksen yläikärajaa nostetaan eläkeiän nousua vastaavalla tavalla.

3. Eräät muut toimet

Työsopimuslakiin palautetaan työnantajan ilmoitusvelvollisuus työ- ja elinkeinotoimistolle sekä työnantajan tiedottamisvelvollisuus työllistymissuunnitelmasta lain 1051/2013 mukaisesti.

Työturvallisuuslain 10 §:n luetteloon kohdan 5 jälkeen lisätään uusi kohta seuraavasti: työajan ulkopuolella tapahtuva matkustaminen.

Työturvallisuuslain 30 §:n ensimmäisen momentin loppuun lisätään seuraava teksti: Jos tämä ei ole mahdollista, työnantajan on, siten kuin tässä laissa säädetään, selvitettävä, voidaanko työn rasitusta vähentää muilla toimilla. Jos työntekijälle ei voida järjestää muuta työtä siten kuin tässä pykälässä edellytetään, hänelle on pyydettyäessä selvitettävä edellä mainittuja seikkoja, joiden vuoksi työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista.

Käynnistetään kaksikantainen valmistelu siitä, miten työssä esiintyviä kuormitustekijöitä voidaan välttää ja vähentää työurien pidentämiseksi. Valmistelun ja johtopäätösten määräaika on vuoden 2020 maaliskuun loppu. Tämän perusteella järjestöt arvioivat tarvittavia muutostarpeita.

4. Kuntoutus ja terveydenhuolto sekä selvitykset

Työkyvyn arvioinnin laatua lääkärinlausunnoissa parannetaan laajentamalla uudistetun, sähköisen Kelan B-lausunnon (CDA R2) käyttämistä etuuksia haattaessa. Ennen tarvittavia tietojärjestelmämuutoksia lomakkeen käyttö on mahdollistettava muilla tavoin (esimerkiksi verkkolomakkeella), jotta lomakkeen tietosisältöjä ohjaava vaikutus saavutetaan. Sosiaalivakuutuslaitokset järjestävät lomakkeen käytöstä koulutusta.

Perustetaan vakuutuslääketieteen professuuri Helsingin yliopistoon tai vaihtoehtoisesti kaksi osa-aikaista professuuria esimerkiksi Helsingin ja Kuopion yliopistoon vakuutuslääketieteen tutkimuksen ja koulutuksen edistämiseksi osana lääkäreiden perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta. Rahoitus kerätään sosiaalivakuutuksen toimeenpanijoilta.

Toteutetaan Työn, terveyden ja työkyvyn tutkimus- ja kehittämisohjelma 2019-2022.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt kehittävät edelleen työkykyä edistäviä malleja (esimerkiksi työkaarimalli ja EK:n työkykyjohtamisen malli) ja suosittelevat niiden käyttöä työpaikoilla.

Eläketurvakeskus ja sosiaali- ja terveysministeriö selvittävät 31.3.2020 mennessä työkyvyttömyyseläkkeiden (kaikki sen lajit) hakijamäärien kehityksen, myönnettyjen ja hylkäävien päätösten määrän muutokset ja niiden syyt sekä arvioivat työkyvyttömyyseläkkeiden tulevaa kehitystä. Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla laaditaan kolmikantaisesti selvitys kuntoutustuella olevien aktivoimisesta ja mahdollisista tarvittavista tukitoimista. Järjestöt arvioivat 30.9.2020 mennessä, antaako selvitys aiheutta mahdollisille toimenpiteille.

Eläketurvakeskus selvittää ammatillisen kuntoutuksen ratkaisukäytännön ja työeläkelainsäädännön vastaavuuden, prosessien toimivuuden sekä ammatillisen kuntoutuksen vaikuttavuuden 31.3.2020 mennessä. Järjestöt arvioivat 30.9.2020 mennessä, antaako selvitys aihetta mahdollisille toimenpiteille.

Eläketurvakeskus selvittää rahastoinnin toimivuutta ja tasoa sekä työeläkemaksun rakennetta. Tavoitteena löytää keinoja turvata eläke-edut, vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyttä ja maksutason vakautta. Selvitetään vaikutukset ja mahdollisuudet lisätä läpinäkyvyyttä asiakashyvitysten jakoperusteiden muututtua vuoden 2017 alusta. Selvitys toteutetaan yhteistyössä Telan kanssa maaliskuun 2020 loppuun mennessä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön johdolla tehdään kolmikantaisessa työryhmässä selvitys työllisyyden edistämiseksi ja työurien pidentämiseksi osasairauspäivärahaa kehittämällä. Selvitys valmistuu 31.3.2020 mennessä.

Järjestöt tarkastelevat työkyvyttömyyseläkkeiden maksuluokkamallin mahdollisia muutostarpeita ikääntyneiden henkilöiden työllistymisen ja työssä pysymisen näkökulmasta siinä vaiheessa, kun Telan laskuperustejaoksen maksuluokkamalliin liittyvät selvitykset valmistuvat (syksyllä 2019).

5. Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat esittäneet eräitä eläkepoliittisia ja työvoimapoliittisia ehdotuksia vaalikauden 2019-2023 hallituksen ohjelmaan. Ehdotukset ovat tämän sopimuksen liitteenä.

Helsingissä 11.6.2019

AKAVA RY

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO EK

KIRKON TYÖMARKKINALAITOS

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK ry

TOIMIHENKILÖKESKUSJÄRJESTÖ STTK ry

28.3.2019

Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen eräitä eläkepoliittisia ehdotuksia vaalikauden 2019-2022 hallituksen ohjelmaan

Keskeiset työmarkkinoiden keskusjärjestöt ehdottavat, että seuraavan hallituksen ohjelmaan sisällytetään seuraavat eläkepoliittiset linjaukset:

Työeläkepolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat kestävä taloudellinen huoltosuhde, eläkkeiden riittävä taso, rahoituksen kestävyys ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Samalla talouspolitiikan uskottavuus säilyy sekä luottamus työeläkejärjestelmään turvataan. Työeläkejärjestelmän indeksijärjestelmän muuttaminen on epätarkoituksenmukainen keino eläkeläisköyhyyden torjunnassa.

Hallitus valmistelee työeläkelainsäädännön muutosehdotukset työmarkkinoiden keskusjärjestöjen yhteisten ehdotusten pohjalta ja näiden järjestöjen kanssa.

Yksityisen sektorin ja kuntasektorin työeläkejärjestelmien yhdistämistä valmistellaan ja se toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän ehdotuksen mukaisesti (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:15, s. 99-122).

Osatyökyvyttömyyseläke muutetaan lineaariseksi sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän ehdotuksen mukaisesti (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:25, s. 24-25).

Aikuiskoulutustukea uudistetaan parantamalla työikäisten mahdollisuuksia työn ja opintojen yhteensovittamiseen. Soviteltu tuki muutetaan määräytymään henkilön ansion aleneman perusteella samoilla periaatteilla kuin täysiaikainen tuki määräytyy. Opinto- tai osaamispistevaatumuksia ja tukikuukausien kulumista tarkistetaan osa-aikaiseen opiskeluun kannustammavaksi. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti.

Toteutetaan kiireellisinä kuntoutuskomitean (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:41) esitykset

- nuorten kuntoutusprosessin tehostamisesta (ehdotukset 12 ja 13)
- työkykyjohtamisesta ja työkyvyttömyyden ehkäisemisestä (ehdotus 14)
- hyvän työterveyshuoltokäytännön tarkentamisesta (ehdotukset 15-16 ja 19)
- työfysioterapeuttien määrittelemisestä työterveyshuollon ammattihenkilöiksi ja selvityksestä vastaavasta muutostarpeesta muiden ammattiryhmien osalta (ehdotus 17)
- työterveyshuollon yhteistyön vahvistamisesta (ehdotus 18)
- sairauspäivärahan tarkistuspisteistä (ehdotus 20)
- työterveyshuollon ulkopuolella olevien asiakkaiden kuntoutustarpeen arvioinnista ja palveluihin ohjaamisesta (ehdotukset 23-26)

- Kelan ja työeläkejärjestelmän välisen vastuunjaon selkiyttämistä (ehdotukset 42 ja 43).

Työterveyshuollon asema osana terveydenhuollon kokonaisuutta säilytetään nykyisenä.

Helsingissä 28.3.2019

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO RY

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

KIRKON TYÖMARKKINALAITOS

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK RY

AKAVA RY

TOIMIHENKILÖKESKUSJÄRJESTÖ STTK RY

EK, KT, SAK, Akava ja STTK
10.5.2019

Työmarkkinakeskusjärjestöjen työvoimapolitiittisia ehdotuksia hallitusohjelmaneuvoittelijoille

Työvoimapalvelut

Työllistymistä ja osallisuutta tehostetaan oikein kohdennetuilla ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen perustuvilla palveluilla. Palveluiden resursseja lisätään kohti pohjoismaista tasoa. Parannetaan palveluiden saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta sekä tiivistetään työvoimapalvelujen ja sosiaali-, terveys- ja koulutuspalvelujen välistä yhteistyötä. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu on valtiolla.

Työvoimapalvelujen toimenpiteet perustuvat henkilökohtaisten kohtaamisten perusteella tehtäviin arviointeihin. Toimenpiteet koostuvat työvoimapalvelujen lisäksi tarvittavista sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluista. Työvoimapalveluja kehitettäessä otetaan huomioon alueellisista työllisyyskokeiluista, mukaan lukien kuntien ja muiden palvelujentuottajien käytöstä saadut kokemukset.

Osana tätä uudistusta kohdennetaan ikääntyneille ja työkykynsä, osaamisensa tai työhistoriansa vuoksi heikossa työmarkkina-asemassa oleville työttömille työnhakijoille erityisiä työllistymistä tukevia toimia jo työttömyyden alkaessa.

Palkkatuki

Palkkatuen käyttöä edistetään vähentämällä siihen liittyvää byrokratiaa, jotta palkkatuen käyttö laajenee myös yrityksissä. Muutetaan järjestelmää siten, että työnantaja saa sitovan palkkatukipäätöksen ennakolta. Osana ikääntyneen työttömän palveluprosessia arvioidaan tarve tukea työllistymistä palkkatuella ja tehdään mahdollinen palkkatukipäätös.

Vaikeasti työllistyvien osatyökykyisten, pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien palkkatuen enimmäismäärä nostetaan 70 prosenttiin palkkauskustannuksista ja vastaavasti euromääräinen enimmäistaso nostetaan 1 960 euroon kuukaudessa.